

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

§. V. Reliqua P. Eliz. argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

assentior illi ut vero, & inveni, ut debui, veritatem; veritas enim, quæ certo constat non potest, satis est ut probabiliter constet: & licet ex parte actus primi, seu ante assensum detur maius fundamentum pro non veritate, illud tamen solvo probabiliter, & tantum abest, ut tunc appareat verum, quin apparet probabiliter, & rejicitur exercite ut falsum: tunc quia licet illud probabile obiectivum sit etiam in dubitante, non tollit quin movere possit ad probabilitatem formalem; ut patet in voluntate, cujus motiva sunt sepe in suspendente omnem actum voluntatis, & tamen movent ad hanc, vel illam formalem volitionem: tunc quia solutio dubij per probabile iudicium non oritur ex ignorantia essentiae dubitationis, immo ex clara notitia dubitationis, clara probabilitatis, clara intellectus circa suum obiectum,

Voluntatis supra intellectum quoad probabilia. Vid. P. Teril. de Reg. mor. q. 50. §. 1. 52.

N. Ad 8. sumptum ex Palanco patet responsio; dubium enim solvitur formaliter per assensum, vel dissensum, qui, si sint ex ratione valde gravi, solvunt prudenter; si autem sint ex ratione imprudenti, ut accidit in temere iudicante, vel in Infideli, cui nostra fides apparet evidenter credibilior, propria autem apparet prudenter incredibilis, adhuc tamen proprie assentiatur, tunc dubium solvitur imprudenter. Hoc duplici exemplo sumpto ex imprudenti assensu hominis temere iudicantis, & hominis Infidelis evidenter constat, quod sicut non requiritur nova ratio, ut dubium solvatur imprudenter, sed satis est, ut ipsi levi rationi ex imperio voluntatis intellectus assentiatur; ita nec requiritur nova ratio ut prudenter solvatur, sed satis est, ut ex prudenti ratione assentiatur; si enim ratio levissima, stante opposita gravissima, est ratio sufficiens solvendi, etsi imprudenter dubium; ita si utraque ratio dubij sit vel æquæ, vel inæqualiter gravis, dummodo utraque sit gravis, erit ratio sufficiens solvendi prudenter dubium, quod solvitur per ipsum formalem assensum. Ad 1. confirm. nego maiorem; non enim est omnino idem id, quod inclinat ad dubium, ac quod ad solutionem; nam quod constituit, & inclinat ad dubium, est utraque ratio, quod ad solutionem, est una: si enim solutio est per assensum, est sola ratio, quæ movet ad assensum; si per dissensum, est sola, quæ movet ad dissensum; neque enim assensus, & dissensus simul stant, etsi simul stent motiva utriusque constituenta dubium. Ad 2. ideo non statim assentimur, quia sola evidenti cogit intellectum; unde sicut potest

Tom. I.

suspendi tunc assensus, tunc dissensus, ita intellectus potest ex voluntatis imperio concipere prudenter hunc præ illo. Ad reliqua patet ex dictis.

Dices ex Palanco. eo ipso quod solvo rationem dubitandi faventem ex, gr. opinioni neganti licere contractum A, eo ipso ratio movens ad assensum opinionis affirmantis licere, transit de impedita ad expeditam: ergo non est eadem ratio invariata movens ad solutionem dubij, ac quæ movebat ad dubium: ergo ad solutionem dubij necessaria est nova ratio. Sed contra; quia si per novam rationem non intelligit, nisi quod solvatur opposita, hoc nemo negat; at quis in hoc sensu querere potest, an intellectus, stante motivo æque probabili, assentiri possit alterutri? immo eo ipso dicit, quod nos. Contra 2. quia possum assentiri prius opinioni affirmanti licere contractum, quam solvam rationem faventem opinioni neganti licere; in hoc autem casu eadem ratio, quæ partialiter constituebat dubium, eadem est totale motivum assensus, qui est formalis solutio dubij.

§. V.

Reliqua P. Eliz. argumenta.

S U M M A R I U M.

Quia æqualitas rationum ex S. Thom. facit dubium strictum, n. 581.

Quia nemo experitur hunc actum, Credo hoc, sed video contrarium esse probabilius, n. 582.

Quia æqualis ratio est, sicut nulla ratio, n. 583.

Quia utrimque idem periculum falsitatis, & spes veritatis, n. 584.

Quia sicut, ut voluntas amet, non satis cur subiectivum, sed necesse cur obiectivum; ita in eodem intellectu, n. 585.

Quia possemus quolibet momento mutare prudenter opinionem, n. 586.

Quia daretur hinc inde bellum rationis iustum, n. 587.

Quia ex Aristot. opinari non est liberum, n. 588.

Solvuntur: S. Thom. non est contra nos, n. 589.

Ille actus non implicat, non tamen est necessarius, n. 590.

Paritas siderum est contra Eliz. n. 591.

Nulla ratio non movet, æqualis movet, n. 592.

Est congruum, ut intellectus in incertis subdatur voluntati, n. 593.

Minus probabile est semper apparenter verum, & saepe in re verum, n. 594.

Voluntas est magis libera circa bona æqualia similia, quam circa diversa, tantum abest, ut non sit libera, n. 595.

Kk ij

Semper

Semper datur cur subiectivum, & obiectivum in voluntate, & intellectu, n. 596.

Solvendum, quod intellectus posset omni instanti mutare opinionem; per me nec physice, nec prudenter potest, fuse, n. 597.

Defendens non potest tunc mutare, prudenter opinionem, n. 598.

Potest in incertis dari bellum utrimque formaliter iustum, n. 599.

Quo sensu possim prudenter contradicere alteri, prudenter, & recte opinanti? n. 600.

Bene dixit Arist. quod opinari non est liberum intellectui, n. 601.

Falsum, quod opinans non putet se dicere verum, n. 602.

Non solvit paritatem voluntatis, n. 603.

Sicut sphaera voluntatis est bonum, vel reale, vel apparens, ita intellectus verum, tam reale, quam apparens, ibid.

Aequivocum P. Eliz. n. 604.

N. 581. **T** Rahit hæc in Append. de Naturâ opinionis, quæ est post finem libri 4. Di-
P. Eliz. cit igitur 1. q. 2. §. 3. pag. mihi 249. ex S. Thom.
S. Tho. qu. 14. de Verit. art. 1. & qualitatem rationum
facere dubium strictè tale.

N. 582. Secundò ex C. Pallav. quia nemo in se ex-
C. Pall. peritur hunc actum, *Ego credo hoc, sed video*
contrarium esse æquè probabile, vel probabilius;
ut enim nemo hinc peculiari ratione potest
imperare assensum circa paritatem stellarum,
quia singulis numeris paribus respondent
tot impares; ita in casu nostro, probabili
motivo A respondet probabile B.

N. 583. Tertiò, quia æqualis ratio in ordine ad
movendum intellectum est sicut nulla ratio;
hæc non sufficit, nec ex imperio voluntatis;
ergo neque illa. Maior constat ex statèrâ
æqualiter hinc inde onustâ.

N. 584. Quartò, quia instantibus æqualibus motivis
non cõvenit intellectui in hanc præ illâ parte
moveri, quia utrimque eadem spes veritatis,
& idem periculum falsitatis apparet;
ergo cum æquè trahatur, & dividi non possit,
manebit immobilis.

N. 585. Quintò, voluntas est immobilis inter bona
æqualia omnino similia, ut docet S. Thom.
ut enim voluntas amet, non satis est cur sub-
iectivum, id est, quia vult, sed necesse est
cur obiectivum, seu ratio, cur hoc præ illo
amet; si enim satis esset cur subiectivum,
possent Beati cessare ab amore Dei, non
enim egent ratione ex parte obiecti, sed sa-
tis est cur subiectivum, seu quia volunt ces-
sare: ergo ad summum voluntas eligere potest
inter bona æqualia dissimilia; ergo multò
minus poterit intellectus flectere, nam
voluntas plus potest in se, quam in intelle-

ctum: ergo intellectus inter motiva æqualia,
& multò magis in minus probabile ma-
net necessario immobilis.

Sextò dicit qu. 1. §. 1. pag. 246. Si intel-
lectus posset ex voluntatis imperio pruden-
ter assentiri æquè, aut minùs probabili, pos-
semus quolibet momento mutare opinio-
nes, & modo affirmare propter motivum A,
modò negare propter motivum B, singula-
riter dum disputamus. Rursus in hinc modò
opinabilibus daretur bellum rationis utrim-
que iustum, nam tam affirmans, quam ne-
gans, si motiva sint æqualia, prudenter affir-
mat, & prudenter negat; sed hoc est ablu-
dum, quia, ut ait pag. 246. & pag. 251. qu.
2. §. 4. rectè, & prudenter dicenti, nec rectè,
nec prudenter contradicatur; omnis enim
aliquid mentaliter dicens, sicut putat se ve-
rum dicere, ita putat sibi contradicentem
dicere falsum; ergo alter non rectè dicit,
quomodo quoties litamus inter litigantes,
supponimus unum tantum rectè dicere. De-
mum quia nemo in probabilibus rectè dis-
putaret contra Adversarium, quia iste cum
habeat motivum, sive æquè, sive minùs pro-
babile, rectè iudicat: ergo malè disputas con-
tra illum; si enim bene disputas, probare de-
bes, quod ille malè dixerit.

Septimo, opinari ex Arist. non est nobis
liberum, nec est in nobis, quia (ait qu. 2. §. 588.
4.) ita se habet intellectus ad verum, ut vo-
luntas ad bonum; ergo sicut hæc non potest
amando ferri, nisi sub ratione boni, ita nec
intellectus assentiendo, nisi sub ratione veri;
ergo flecti non potest ad opinandum æquè,
aut minùs probabile, sic enim opinando non
magis crederet se verum dicere, quam fal-
sum, quia scit oppositum esse æquè, aut ma-
gis fundatum, quam quod affirmat. Hæc
Eliz.

Respondeo hæc nihil me movere; nam S.
Thom. rectè dicit, quod æquales rationes
faciunt dubium, quia intellectus tunc non
necessitatur ad assensum alterutrius partis;
potest tamen non esse dubius, si imperium
voluntatis accedat. Addo S. Thom. docere,
quod nos, ut patet ex locis ex eo citatis.

Ad 2. dico ad summum probare, quod
cum iudicio de probabilitate partis B non
possim assentiri parti A minùs probabili; non
autem quod non possim, omisso eo iudicio
comparativo, assentiri exercitè ipsi parti A,
accedente imperio voluntatis. Addo nullam
in eo actu esse repugnantiam, immò experi-
entia stat pro me, ut patet tum in infideli,
tum in temerè iudicante, qui vident oppo-
situm evidenter probabilius, & tamen assen-
tiuntur minùs probabili: ergo nulla est in
hoc

hoc actu repugnantia, Video B esse probabilius, & A esse minus probabile, volo tamen assentiri ipsi A, quia adhuc habeo fundamentum sufficiens ad prudentem assensum. Paritas syderum est evidenter contra Elizald. quia nulla nec pro paritate, nec pro non paritate adest tunc ratio motiva, ut supponitur; nam tunc adest tantum objectum materiale sine objecto motivo: in nostro autem casu adest, ut supponitur, motivum si ve æquè, si ve non æquè probabile pro utraque parte. Rotundè autem negamus, quòd non possit intellectus aliquid affirmare, nisi adsit maior ratio, satis enim est gravis ratio, si ve magis, si ve minus gravis.

N. Ad 3. nego maiorem; quia nulla ratio non movet ad assensum, quod enim non est, movere non potest; in casu autem nostro, quia ad sunt motiva æqualia, tantum abest, ut sint nulla ratio, quin sunt duplex ratio: ergo non mirum si possit intellectus ex voluntatis imperio assentiri. Paritas statèræ probat intellectum necessitari ad probabilius, quod falsum est; & si aliquid probat, unicè probat quòd intellectus ex se non necessitetur ad unum præ alio, non autem quòd non possit, si voluntas accedat.

N. Ad 4. dico convenire intellectui, ut in obscuris subordinetur voluntati, cum enim tunc ab objecto determinari non possit, congruum est, ut à voluntate determinetur, alias nulli rei incertè assentiri posset. Quare licet par sit metus falsitatis, ac spes veritatis in actu primo, attamen accedente voluntatis imperio, per ipsum assensum exercitè præfertur una pars alteri, & quidem ut vera, nam illi assentitur ut vera. Nec dicas, quòd cum intellectus sit naturaliter ad verum, non poterit moveri ad minus probabile, quia apparet minus verum. Contra enim

N. Teril. est; quia, ut scitè P. Teril. qu. 30. de Reg. mor. qui omnia fusè, & solidè solvit n. 26. verum quidem est, quòd sit minus conveniens intellectui ferri in minus probabile, non tamen est disconveniens; tum quia in idem minus probabile tendit sub ratione veri; tum quia sæpe minus probabile est in re verum; immò si intellectus potest ex imperio voluntatis flecti in improbabile prudenter, & in prudenter incredibile, ut sunt omnia judicia temeraria, & omnes hereses, quæ magis in minus probabile, quod tamen est certo probabile?

N. Ad 5. dico, quòd voluntas eo magis est libera, quò minus datur ex parte objecti, quòd tollat ejus indifferentiam: sed quoties bona sunt omnino æqualia, & similia, nihil datur ex parte objecti, quòd tollat ejus in-

Tom. I.

differentiam, nihil enim est ex parte unius boni, quòd non sit in altero: ergo tunc est magis libera: si autem tunc est magis libera, quomodo tunc non poterit eligere? In hoc N. autem casu non tantum datur cur subiectivum, seu quia vult, sed etiam cur objectivum, quòd est bonitas objecti electi, quæ licet sit equalis, & omnino similis objecto non electo, non ideo definit esse ratio motiva. Deinde gratis do, voluntatem non esse liberam inter objecta omnino æqualia, & omnino similia; gratis quoque do, hoc sentire S. Thomam; erit tamen libera inter objecta omnino æqualia, & dissimilia, ut est certum de fide: ergo etiam intellectus ex imperio voluntatis poterit moveri inter objecta æqualia, dummodo sint dissimilia: sed quoties intellectus stat inter opiniones æquè probabiles, motivum opinionis A, licet quoad vim motivam sit omnino æquale motivo opinionis B, est tamen dissimile motivo opinionis B, nam motivum A, movet ex. gr. ad affirmandum licere; motivum B, ad negandum licere, & vis suativa utriusque, ut constat ex actibus oppositis, quos causat, est omnino diversa: ergo intellectus ex imperio voluntatis poterit tunc flecti ad quamcumque opinionem æquè probabilem, licet enim motiva sint æqualia, sunt tamen diversa. Paritas Beatorum non est ad rem; quia summum bonum clarè visum necessitat voluntatem ad amorem: ergo Beatus non potest velle non amare; aut non velle amare illud. Quare tò volo, quia volo, locum tantum habet, quoties voluntas est libera: sed stans inter bona æqualia, si ve similia, si ve dissimilia, voluntas est libera: ergo tunc habet locum, volo, quia volo, ita tamen, ut dixi, detur bonitas motiva aliciens, si ve æqualis, & omnino similis alteri, si ve æqualis, & dissimilis, si ve inæqualis, & dissimilis, si ve inæqualis, & similis bonitatis.

N. Ad 6. contra est: quæro enim, an voluntas in eo, in quo est libera, possit quolibet momento mutare actus? Contra 2. quia cum in casu nostro intellectus determinetur à voluntate ad dissensum præ assensu, vel econtra, consequenter non potest mutare iudicium, nisi voluntas mutet imperium; quæro autem, an quolibet instanti voluntas prudenter possit mutare imperium? Certè nec potest, nec prudenter potest: non potest, quia hoc ipsum probat experientia, quæ dum aliquid liberè amamus, aliquo tempore amamus, & sæpe non nisi difficulter, & post aliquam temporis moram voluntas potest odire, quòd amavit: non potest prudenter,

Kk iij

denter, quia non est viri prudentis quolibet instanti mutare imperium, praesertim si sit mature conceptum: ergo intellectus nec poterit physice, nec poterit prudenter, mutare quolibet momento iudicium, praesertim cum, postquam alicui objecto assensus est, regulariter accedere soleant novae rationes, quibus suum opinatum videatur ei probabilius, quam antea, & dispareat motivum aequè probabile oppositum, quod assensum aliquantulum difficultabat. Adde solvendum à P. Elizald. nam de fide est voluntatem inter bona aequalia dissimilia in bonitate esse liberam. Hinc constat nullam esse sequelam, quod quis posset inter disputandum mutare sententiam; nulla, inquam, est, tum quia ad eius solutionem tenetur; eo quia assensit intellectum posse sequi minus probabilem ex speculativis quaestionibus; tum quia vel mutat convictus argumentis oppositis, & tunc benè mutat, & non purè pro libito; vel mutat non convictus, tunc autem ut mutet, mutandum prius est voluntatis imperium, quod non est adeo facile; tum quia etsi daretur esse facile, haberetur ut ridiculus, qui opinionem mutaret; nam qui aliquam opinionem defendendam suscipit, non debet eam mutare, nisi convincatur, ne ansam det dicendi, cum sine ulla ratione illi dedisse assensum; si autem non convictus certà ratione, vel ratione tantum probabili convictus opinionem mutaret, ostenderet se nec considerasse rationem suae opinionis, nec rationem opinionis oppositae; atque adeo se temerè assensum dedisse propriae opinionis. Ad aliam sequelam dico in incertis dari posse bellum utrumque formaliter iustum, licet bellum utrumque materialiter iustum dari non possit. Adde hoc ab Eliz. solvendum, quoties uterque contradicens putat propriam opinionem esse certam: immò in omni sententià solvendum est; quæro enim, an inter P. Eliz. & nos, qui plerumque ei adversamur, datur bellum formaliter utrumque iustum? si datur; ergo nulla sequela: si non datur, quæro, an bellum illius contra nos, an nostrum contra illum sit formaliter iniustum? Hinc constat, quàm falsum sit, quod rectè, & prudenter dicenti, non possit alter rectè, & prudenter contradicere: si enim per rectum, & prudens, intelligat verum reale, & ut est in se, verum dicit, sed falsum supponit: si autem per rectum, & prudens veniat rectitudo moralis, & conformitas opinionis cum regulâ rationis, falsum prorsus dicit. Confundit itaque P. Eliz. verum Logicum cum vero Morali. Hinc patet ad 3.

Anstot. Ad 7. acutè dixit Arist. quod opinari non

fit nobis liberum, sed tantum imaginari; tum quia opinari non est liberum intellectui ratione sui, sed ratione voluntatis, à cuius imperio determinatur ad opinandum; tum quia cum intellectus sit ad verum, veritas autem logica non conveniat omni opinioni, consequenter non est liberum intellectui opinari; liberum autem nobis est imaginari, quia imaginari possumus tam verum, quam falsum, cognitum etiam ut falsum. Paritas voluntatis probat evidenter oppositum: ut enim voluntas non tendit nisi sub ratione boni, sive hoc sit in re bonum, sive sit tantum apparenter bonum, adeoque voluntas potest velle bonum non tantum reale, sed etiam apparens ut reale, etsi in re tale non sit; ita intellectus non tendit in objectum, nisi sub ratione veri, sive hoc in re sit verum, sive appareat esse in re verum, etsi in re sit falsum, adeoque potest non tantum assentiri prudenter vero, in re vero, sed etiam falso putato in re vero, etsi in re sit falsum. Nego autem quod dum quis opinatur, credat se opinando, non magis dicere verum, quam falsum, nam putat se dicere verum. Neutiquam autem P. Eliz. in Append. qm. 3. solvit paritatem voluntatis, dicens quod voluntas eligens inter bona aequalia non egreditur suam sphaeram, quia utrumque est bonum; e contra non potest intellectus inter opiniones, quia egredieretur suam sphaeram, nam una est falsa: non, inquam, solvit, immò paritas in suo vigore persistit: ut enim voluntas sepe inter bona eligit id, quod tantum est apparens, nec tamen tunc suam sphaeram egreditur, quia illud idem bonum apparens proponitur ut bonum reale; ita intellectus eligens inter aequè probabiles illam, quæ in re est falsa, non egredietur suam sphaeram, quia illa falsa proponitur ut vera. Sicut ergo sphaera voluntatis est bonum, sive reale, sive apparens tale, ita sphaera intellectus est verum, sive reale, sive apparens tale: ergo licet ex probabilibus contradictorijs una tantum in re sit vera, quia tamen utraque apparet vera, poterit utraque eligi divisim.

Reliqua argumenta dilucidè solvit P. Teril. qm. 30. 31. & 33. in quâ iterum ostendit, qualiter nobis sit liberum opinari, & n. 20. declarat ingens P. Elizaldæ equivocum, qui vult fidem non esse liberam quoad specificationem, quia Catholicus in sensu composito iudicii de incredulitate Calvinismi, non potest assentiri Calvinismo, hallucinatur enim in hoc; quia ut fides Catholico sit libera quoad specificationem, non est necesse, ut cum iudicio de incredulitate Calvinis-

Calviniani, vel cum actu fidei de veritate Catholicae fidei componat actum fidei circa articulos Calvinii, sed satis est, ut possit in sensu diviso ab eo iudicio, & in sensu diviso ab eo actu fidei de veritate Catholicae Religionis.

S E C T I O VII.

Solutio difficultatis Theologicae.

S U M M A R I U M.

Ad hoc dato, quod intellectus non possit directe assentiri minus probabili, licet usus opinionis minus probabilis; cur? n. 605. 606.

Quomodo tunc omne peccati dubium excludi possit, n. 607.

Si sequens directe probabiliorum non peccat, nec sequens reflexe probabiliorum, n. 608.

Quomodo dubium excludi possit, n. 609.

Paritas iustitiae de re directe dubia, n. 610.

N. 605. **N**on est, quod repetam quæ toties dixi, nempe quod etiam concessio, intellectum non posse à voluntate flecti ad assensum directum partis minus probabilis, quoties pars opposita apparet certò probabilior, non inde sequitur usum opinionis minus probabilis esse illicitum: possum enim, suspensio omni iudicio directo de licentiâ talis operationis, formare iudicium reflexum moraliter certum de ejus licentiâ. Quare omnia, quæ operoso labore ex Adversariis dedimus, unicè probant intellectum manere suspensum quoad omnem assensum directum, non quoad reflexum; atque adeo eorum argumenta contra usum licitum opinionis æquæ, aut minus probabilis sunt ex toto inutilia, ut rectè P. Moya tom. 2. qu. 2. n. 31. dicens: Licet daretur, quod, quando fundamenta sunt æquæ gravia, intellectus non possit ex voluntatis imperio assentiri uni parti contradictionis præ aliâ, adeoque maneat necessariò suspensus, hoc tamen verum non est quoad iudicium de probabilitate fundamentorum, & conclusionum; licet verum esset quoad absolutum assensum de veritate conclusionis. Hæc ferè P. Moya. Ego autem dixi suprà ad hoc quesitum, an dato quod voluntas non possit flectere intellectum ad assensum directum unius partis præ aliâ, stante æquali pro utraque parte motivo; & multò magis non possit ad assensum directum partis minus probabilis; an, inquam, stante hæc æquali probabilitate objectivâ pro libertate, ac pro lege, intellectus maneat dubius de peccato. Dixi autem hoc esse falsum, quia licet intellectus non

possit à voluntate flecti ad assensum directum alterutrius contradictoriæ æquæ probabilis; & multò minus possit ad assensum directum contradictoriæ minus probabilis; adhuc tamen in casu æqualis, immò minoris probabilitatis directæ pro libertate, quàm pro lege, potest intellectus formare iudicium practicum reflexum, non tantum probabile, aut probabilius, sed moraliter certum de licentiâ operationis, quo iudicio reflexo tollatur omne dubium peccati, hoc modo: Quoties est certò, si æquæ, sive minus probabile, aliquam actionem non esse vitatam, toties mihi reflexè certum est ob possessionem libertatis, & ob legem non iatis intimatam, eam actionem esse permissam: sed hic, & nunc est mihi certò probabile, etsi minus, hanc actionem non esse vitatam: ergo mihi est reflexè certum, eam esse permissam; ergo eam exequens operabor cum bonâ fide honestatis reflexâ, excludente omne dubium de peccato. Ratio à priori est; N. 607. quia ad operandum sine peccato, non est necessarium iudicium directum de non peccato, sed satis est iudicium reflexum de non peccato: sed in casu æqualis, immò maioris objectivæ probabilitatis pro peccato, possum habere iudicium reflexum certum de non peccato, tollens omne dubium peccati, fundatum in hoc principio reflexo, Non obligor ad directe probabilius, quia non datur lex obligans ad directe probabilius: ergo &c. Est & aliud principium reflexum, cui niti potest dictamen de non peccato, & ita formari potest ad hominem contra Probabilioristas: Teneor ad probabilius; sed mihi longè probabilius est licere operari ex opinione minus probabilis de licentiâ operationis; ergo hoc operando non peccabo. Si enim non peccat qui operatur ex assensu directo probabiliori, neque qui operatur ex dictamine reflexo probabiliori; de quo plura infra.

Hinc transmitto, quod intellectus non possit à voluntate determinari ad assensum directum unius partis præ aliâ æquæ probabilis; & multò minus, quod possit ad assensum directum partis minus probabilis; potest tamen concipere iudicium reflexum de non peccato, vel de honestate, quo omne peccati dubium excludatur: cum autem hoc iudicium reflexum nitatur motivis, & rationibus reflexis, quibus probatur licitus usus opinionis minus probabilis, consequenter intellectus tunc reflexè assentitur probabiliori, quia longè probabiores, immò certæ sunt rationes, quibus probatur licitus usus opinionis directe minus probabilis, quàm